ESCOLA D'ART DE MALLORCA

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Educació i Universitats

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA 2026-27

1. Identificació del mòdul

1.1. Dades del mòdul

CICLE FORMATIU DE GRAU SUPERIOR D'IL·LUSTRACIÓ
MÒDUL : MIC04-Fotografia

Curs	Període	Hores setmanals	Nombre de crèdits ECTS
Segon	Anual	2	4

Professorat responsable:
Catalina BOVER MORAGUES
Correu electrònic: cbover@eam.cat
Horari de tutories: Divendres 17:45h a 18:40h (millor avisar per correu abans)

Coordinador de la família professional de Comunicació Gràfica i Audiovisual:
José L. DÍEZ FERNÁNDEZ
Correu electrònic: jdiez@eam.cat

1.2. Contextualització del mòdul dins el pla d'estudis

Aquest mòdul s'integra dins del pla d'estudis amb l'objectiu de proporcionar a l'il·lustrador les habilitats necessàries per al maneig adequat del material fotogràfic, així com per a la seva utilització tant documental com expressiva. Aquesta assignatura es justifica en els estudis d'Il·lustració i còmic, ja que la fotografia s'ha convertit en un recurs essencial dins de les competències professionals que el mercat laboral actual exigeix als il·lustradors contemporanis.

A més, el mòdul adquireix significat en complementar altres matèries, com ara les tasques de documentació gràfica o la investigació d'aspectes fonamentals en la feina de l'il·lustrador. Finalment, les tècniques de reproducció fotogràfica són cada vegada més utilitzades en l'exercici professional de la il·lustració i el còmic.

1.3. Requisits per cursar el mòdul:

L'alumne que cursi aquest mòdul haurà de tenir un cert domini en la lectura d'imatges, així com habilitat en la composició i la creació d'imatges pròpies. A més, serà important que desenvolupi la seva capacitat organitzativa per a la resolució de problemes visuals. També és necessari que tingui coneixements bàsics de programes informàtics per al tractament d'imatges. Finalment, haurà de disposar d'una càmera fotogràfica de qualitat acceptable.

2. Normativa de referència

Real Decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño (BOE 25/05/2007).

Decret 15/2019, de 15 de març, pel qual s'estableixen els currículums, en l'àmbit de les Illes Balears, dels cicles formatius de grau mitjà de tècnic d'Arts Plàstiques i Disseny en Assistència al Producte Gràfic Imprès i de grau superior corresponents als títols de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Fotografia, de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Il·lustració i de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, pertanyents tots a la família professional artística de comunicació gràfica i audiovisual, i es regulen l'avaluació i les proves d'accés dels estudis professionals d'arts plàstiques i disseny (BOIB 035, 16 març 2019)

RESOLUCIÓ conjunta de la Direcció General de Planificació i Gestió Educativa i de la Direcció General de Personal Docent i Centres Concertats, per la qual s'estableixen les instruccions sobre l'horari general del centre, de l'alumnat i del professorat per al curs 2025-2026. (CAIB, 2024)

3. Objectius d'aprenentatge del mòdul

1. Conèixer i dominar la tècnica i la tecnologia fotogràfica.
2. Comprendre el llenguatge fotogràfic, les seves dimensions i particularitats.
3. Utilitzar la fotografía en projectes propis en el context de l'especialitat.
4. Saber gestionar imatges fotogràfiques adequades a projectes d'il·lustració i còmic.

4. Continguts temàtics del mòdul *(distribuïts en unitats d'aprenentatge)*

4.1. Continguts temàtics

1. El llenguatge fotogràfic: dimensions, finalitat, particularitats.

2. Els equips fotogràfics.
3. La presa fotogràfica: condicionants tècnics, ambientals i estètics. Representació de l'espai i del temps.
4. La llum natural i artificial: mesura i il·luminació.
5. El color en la fotografia.
6. Gestió d'arxius fotogràfics: edició i selecció de fotografies.
7. Processament i manipulació de les imatges.
8. Tractament formal i expressiu de la fotografia en l'àmbit de l'especialitat.
9. Els àmbits fotogràfics.

Desenvolupament dels continguts:

UD01: El llenguatge fotogràfic: dimensions, finalitat, particularitats
Dimensions tècniques i formals de la fotografia. Particularitats de la fotografia com a llenguatge visual. Finalitats comunicatives i documentals de la fotografia.

UD02: Els equips fotogràfics
Tipologies de càmeres (reflex, mirrorless, compactes). Components principals: objectius, diafragma, ISO, obturador. Equipament complementari: trípodes, filtres, llums, etc.

UD03: La presa fotogràfica: condicionants tècnics, ambientals i estètics. Representació de l'espai i del temps
Factors tècnics que influeixen en la presa fotogràfica. Condicionants ambientals (llum natural, ubicació, clima). Tècniques per representar l'espai i el temps en fotografia

UD04: La llum natural i artificial: mesura i il·luminació
Tipus de llum: natural, artificial, contínua i intermitent. Mesura de la llum: exposímetres, histogrammes. Tècniques d'il·luminació: clau alta, clau baixa, llum dura i suau.

UD05: El color en la fotografia
Teoria del color aplicada a la fotografia. El balanç de blancs i els seus efectes sobre el to de la imatge. L'ús del color per a finalitats estètiques i narratives.

UD06: Gestió d'arxius fotogràfics: edició i selecció de fotografies
Organització i emmagatzematge d'arxius fotogràfics. Introducció a l'edició fotogràfica: ajustos de llum, color i retoc bàsic.

UD07: Processament i manipulació de les imatges
Processament d'imatges en format RAW. Ajustos avançats: retoc de llum, color, textura i nitidesa. Manipulació creativa d'imatges.

UD08: Tractament formal i expressiu de la fotografia en l'àmbit de l'especialitat
Captura fotogràfica d'expressions facials i gestualitats corporals. Tractament per millorar la qualitat expressiva (enfocament, il·luminació, enquadrament). Aplicació de la fotografia com a referència per a la creació de personatges en projectes d'il·lustració i còmic.

UD09: Els àmbits fotogràfics
Reproducció fotogràfica d'obres d'art: il·luminació, enquadrament, i color. Ús de la carta de color i tècniques de braketing. Àmbits d'aplicació de la fotografia en la documentació d'obres artístiques. Eines d'edició i presentació de les fotografies reproduïdes.

5. Materials i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

ANG, Tom. *Fotografía. La Historia Visual Definitiva.* Madrid 2015. DK

BRIGHT, Susan. *La fotografía hoy*. Electa. San Sebastián 2005

GOLDEN, Reuel*, Fotografía del Siglo XX*. Lisma, Madrid 2003

HACKING, Juliet, *Fotografía. Toda la historia*. Barcelona 2013. Blume

INGLEDEW, John. *Fotografía*. Barcelona 2006. Blume

KOCH, Roberto. *Grandes fotógrafos*. Blume 2012

KOETZIE, Hans-Michael, *50 fotografías míticas*: su historia al descubierto. Taschen 2011

KOETZIE, Hans-Michael*. Fotógrafos de la A a la Z* .Taschen, 2011

LANGFORD, Michael*. La fotografía paso a paso*. Madrid 2005

O'DELL, Jolie Anne. *Foto blogueo*. Barcelona 2014

VARIOS. *La fotografía del siglo XX del Museo Ludwig*. Taschen 2013

VARIOS. *Historia de la fotografía desde 1839 a la actualidad*. George Eastman House. Collection. Taschen 2012.

VARIOS, *Los grandes fotógrafos*. Debate. Madrid 2000

WILLIAMS, Val. *Cuando la fotografía es un arte*. Barcelona 2012

5.2. Bibliografia complementària

VARIOS. Life de la Fotografía

Colección de 16 libros con los siguientes títulos:

El Laboratorio

El Estudio

La cámara

El color

Problemas especiales

Luz y película

La fotografía de la naturaleza

Técnicas fotográficas

Las fotografías y sus cuidados

El reportaje fotográfico

Grandes temas

El arte de la fotografía

La fotografía en los viajes

La fotografía de los niños

La fotografía documental

Grandes fotógrafos

Barcelona 1976. Salvat

6. Metodologia docent

6.1. Estratègies generals metodològiques

La metodologia combinarà explicacions teòriques breus amb activitats pràctiques, demostracions i anàlisi d'imatges. Es prioritzarà un aprenentatge actiu i progressiu, adaptat al nivell de partida de l'alumnat.

Es fomentarà la participació mitjançant preguntes, comentaris, debats i posades en comú dels treballs. Es valorarà especialment l'experimentació, l'autonomia, la revisió del propi treball i l'evolució de l'alumnat al llarg del curs.

6.2. Organització i tipus d'activitats d'aprenentatge

Les activitats combinaran treball individual, en parella i en petit grup. Es realitzaran exercicis pràctics, anàlisi d'imatges, pràctiques tècniques, projectes fotogràfics breus i un projecte final.

Sempre que sigui possible, les activitats es desenvoluparan durant les hores de classe, tot i que algunes podran requerir treball fora de l'aula. Els treballs es recolliran a la carpeta d'aprenentatge a través de Classroom i serviran com a evidències per a l'avaluació contínua.

6.3. Instal·lacions del centre i material

Aula de projectes amb taules i cadires.
Estudi fotogràfic.
Ordinador per al professor, connectat a un projector, amb connexió a Internet.

6.4. Activitats interdisciplinàries

No n'hi ha previstes.

6.5. Activitats complementàries i extraescolars

Les activitats complementàries es desenvoluparan d'acord amb les necessitats acadèmiques de l'assignatura i/o el calendari de les institucions públiques i privades que les organitzen (si escau).

6.6. Atenció a la diversitat

La *Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació* (Títol II, equitat en l'educació) tracta de l'atenció educativa diferent de l'ordinària: Necessitat Específica de Suport Educatiu (ANESE), una categoria única que inclou l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials (NEE), l'alumnat amb Dificultat Específiques d'Aprenentatge (DEA), l'alumnat amb Altes Capacitats (AC), l'alumnat d'Incorporació Tardana (IT), i l'alumnat amb Condicions Personals o d'Història Escolar (CP/HE), però en principi per l'ensenyament obligatori.

Per altra banda, la normativa autonòmica que regula els ensenyaments artístics professionals d'arts plàstiques i disseny no preveu l'**atenció a la diversitat** ni les **adaptacions curriculars individuals** (ACI) a l'aula, tan sols l'article 13.2 del *Real Decreto 596/2007* estatal estableix que: "Els centres que imparteixin ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny desenvoluparan i completaran els currículums establerts per l'Administració educativa corresponent, mitjançant la posada en pràctica del seu projecte educatiu i la implementació de programacions didàctiques que prenguin en consideració les

característiques del context social i cultural, les necessitats de l'alumnat, amb especial atenció als que presentin una discapacitat, i les possibilitats formatives de l'entorn".

Aquestes mesures administratives, que recorda la disposició addicional 1ª del *Reial Decret 596/2007* estatal, es centren principalment en facilitar a l'alumnat els mitjans i recursos que siguin necessaris per accedir als ensenyaments artístics professionals d'arts plàstiques i disseny i cursar-los.

- Accés als estudis (article 17.1 del *Reial Decret 596/2007* estatal).
- Convocatòria extraordinària (article 19.5 del *Reial Decret 596/2007* estatal).
- Expedient acadèmic (article 20.2 del Reial *Decret 596/2007* estatal).

En aquest context, sempre hem intentat donar a l'alumnat un **tracte individualitzat i personalitzat**, raó per la qual pensem que no és necessari adoptar mesures especials per atendre l'alumnat amb problemes d'aprenentatge i altres necessitats educatives específiques, en un sentit (discapacitat psíquica, sensorial o motora, trastorns greus de conducta) o en un altre (superdotació, sobredotació). No obstant això, demanem l'alumnat una adreça de correu electrònic per estar en contacte, enviar i rebre exercicis, atendre consultes puntuals, i poder donar una millor atenció personalitzada, aquesta vegada en línia.

En tot cas, en tractar-se d'ensenyaments artístics professionals de lliure elecció, entenem que no es poden fer **adaptacions curriculars significatives**, en el sentit d'adequar els objectius educatius, eliminar o incloure determinats continguts essencials, i modificar els criteris d'avaluació.

Per contra, entenen que sí són possibles les **adaptacions curriculars no significatives** (modificacions dels elements del currículum que no afecten a l'assoliment dels objectius d'aprenentatge) i les **adaptacions d'accés al currículum** (elements organitzatius, recursos de tot tipus i optimització d'aquests), en el marc del *Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics* a les Illes Balears.

De fet, l'article 20.2 (documents bàsics d'avaluació i mobilitat dels ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny) del *Reial Decret 596/2007* estatal explica que les mesures d'adaptació curricular han de constar a l'expedient acadèmic de l'estudiant (si escau). Per altra banda, no s'ha de confondre l'**adaptació curricular no significativa** de la qual parlem amb l'adaptació a la que fa referència l'article 21 del *Reial Decret 596/2007* estatal està referida a l'**adaptació per trasllat d'expedient acadèmic** a un centre d'altra administració educativa.

7. Criteris, procediments i instruments d'avaluació i qualificació

7.2. CA/Criteris d'avaluació del mòdul:

CA1. Assisteix i participa regularment a les activitats lectives, tutories, seminaris i a la resta d'activitats programades.
CA2. Participa a l'aula de manera discursiva i argumenta el propi punt de vista de manera raonada.
CA3. Demostra interès per la matèria.
CA4. Coneix, assimila i comprèn els conceptes fonamentals de l'assignatura.
CA5. Demostra i aplica correctament els conceptes fonamentals de l'assignatura en les activitats programades.
CA6. Coneix i utilitza correctament la terminologia específica de l'assignatura.
CA7. Coneix i utilitza correctament els materials, les eines, la tecnologia i les tècniques específiques de l'assignatura.
CA8. Demostra capacitat de síntesi, actitud crítica i raonament argumentat en les activitats programades.
CA9. Planifica correctament el temps i les tasques encarregades.
CA10. Treballa amb pulcritud, ordre i neteja.
CA11. Demostra capacitat per expressar conceptes o reflexions, amb un fil conductor bàsic i ordenat.
CA12. Segueix la metodologia de treball proposada, les normes de presentació i els terminis d'entrega establerts.
CA13. Presenta i resol correctament les activitats programades.
CA14. Demostra sensibilitat artística, imaginació creativa, creativitat, innovació i originalitat en les activitats programades.
CA15. Desenvolupa un estil propi en les activitats programades.

7.3 Procediments i tècniques d'avaluació i criteris de qualificació o ponderació (avaluació ordinària)

Avaluació contínua

Procediments i tècniques d'avaluació	***Tipus (*)***	***Criteris d'avaluació***	***Ponderació***
Competències d'aula (participació, assistència,...)	*NR*	*CA1, CA2, CA3, CA8, CA11*	*10%*
Activitats pràctiques a l'aula	*NR*	*CA1, CA2, CA3, CA5, CA7, CA8, CA10, CA12, CA13, CA14, CA15*	*30%*
Projectes curts	*R*	*CA1, CA2, CA3, CA5, CA7, CA8, CA10, CA12, CA13, CA14, CA15*	*35%*
Projecte final	*R*	*CA1, CA2, CA3, CA4, CA5, CA6, CA7, CA8, CA9, CA10, CA11, CA12, CA13, CA14, CA15*	*25%*

**Aquest camp s'utilitza per especificar el tipus o caràcter de l'activitat d'avaluació: NR (no recuperable) o R (recuperable).*

L'**avaluació serà contínua** i tindrà en compte els següents aspectes: assistència i puntualitat, la capacitat d'aportar idees creatives, la col·laboració amb els companys, i la implicació en la resolució de problemes. També es valoraran la creativitat i l'originalitat, la comprensió dels conceptes treballats i la capacitat de crítica constructiva.

Els treballs lliurats fora de termini sense causa justificada podran obtenir una qualificació màxima de 5. Les activitats o projectes no superats hauran de ser revisats i recuperats seguint les indicacions del professorat.

Per superar el mòdul serà necessari haver lliurat totes les activitats obligatòries establertes al llarg del curs, ja que formen part de les evidències del procés d'avaluació contínua.

Pèrdua del dret a l'avaluació contínua

L'alumnat perdrà el dret a l'avaluació contínua en els següents casos de faltes d'assistència injustificades:

10 dies consecutius d'absència injustificada.
20 dies no consecutius d'absència injustificada.

Es considerarà falta de puntualitat si l'alumnat arriba més tard del que dura la meitat de la classe.

Quan l'alumnat perdi el dret a l'avaluació contínua, serà notificat de manera clara i inequívoca, sense ambigüitats, per part del professorat. A partir d'aquest moment, l'alumnat haurà de seguir els criteris d'avaluació única especificats en aquesta programació.

Procediments i tècniques d'avaluació	Criteris d'avaluació	Ponderació
Projectes curts	*CA1, CA2, CA3, CA5, CA7, CA8, CA10, CA12, CA13, CA14, CA15*	*50%*
Projecte final	*CA1, CA2, CA3, CA4, CA5, CA6, CA7, CA8, CA9, CA10, CA11, CA12, CA13, CA14, CA15*	*50%*
		Total 100%

7.4. Criteris, procediments i instruments d'avaluació d'alumnes amb el mòdul pendent (extraordinària)

Procediments i tècniques d'avaluació	Criteris d'avaluació	Criteris de qualificació o ponderació
Projectes curts	*CA1, CA2, CA3, CA5, CA7, CA8, CA10, CA12, CA13, CA14, CA15*	50%
Projecte final	*CA1, CA2, CA3, CA4, CA5, CA6, CA7, CA8, CA9, CA10, CA11, CA12, CA13, CA14, CA15*	50%
Total		**100%**

8. Altres observacions

Per tal d'afavorir un desenvolupament fluid i autònom de les activitats, es recomana que l'alumnat dugui la seva pròpia càmera fotogràfica, una targeta SD, un ordinador portàtil i, si és necessari, un adaptador o lector de targetes SD.